

JoU
1985/86:9

Jordbruksutskottets betänkande

1985/86:9

om skogsbruk

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet, helt eller delvis, ett tiotal motioner som tar upp olika frågor med anknytning till skogsbruket. Motionerna, som väcktes under allmänna motionstiden 1985, berör bl. a. bevarandet av de fjällnära skogarna, naturvårdshänsyn i skogsbruket, lövslybekämpningen samt smörjoljeanvändning inom skogsbruket. I en motion yrkas på en reformering av skogsvårdslagstiftningen i förenklande riktning. I betänkandet tas slutligen även upp ett motionsyrkande om ökat tillvaratagande av svamp.

Utskottet understryker riksdagens tidigare gjorda uttalanden om vikten av att stor återhållsamhet iakttas vid bedrivande av skogsbruk i de fjällnära skogsområdena i avvaktan på resultatet av pågående planeringsarbete rörande den framtida markanvändningen och hänvisar till sina av riksdagen i början av detta år biträdda uttalanden i frågan. Utskottet ställer sig positivt till strävandena att ersätta mineraloljeanvändningen inom skogsbruket med andra miljövänligare metoder, t. ex. genom utnyttjande av vegetabiliska smörjoljor o. d. I övrigt finner utskottet att motionerna inte bör föranleda någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Till betänkandet har fogats 6 reservationer och 3 särskilda yttranden.

Motionsyrkanden

1984/85:363 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de fjällnära skogarna.

1984/85:372 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 6, 10 och 12),

6. att riksdagen hos regeringen begär att de fjällnära skogar för vilka överenskommelser träffats om ått avverkning ej skall ske, snarast skyddas som naturreservat samt att i andra områden avverkningar inte tillåts om naturvårdens eller rennäringens företrädare motsätter sig dessa,

10. att riksdagen hos regeringen begär utredning och förslag om skärpning av gällande regler för skogsbrukets hänsyn till naturvården,

12. att riksdagen hos regeringen begär att kompletterande bestämmelser utfärdas så att programmet för skogsvård i de s. k. 5:3-skogarna bedrivs så att väsentliga naturvårdsintressen inte skadas.

1984/85:447 av Rune Torwald och Birgitta Hambræus (båda c) vari yrkas att riksdagen måtte besluta att skogsvårdslagens 5 § 3 mom. kompletteras med orden "såvida inte särskilda skäl föreligger".

1984/85:884 av Mona Saint Cyr (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till ändring i lagen 1983:428 om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark så att i motionen påpekade olägenheter elimineras.

1984/85:1388 av Elving Andersson och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (båda c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om övergång från användande av mineralolja till vegetabilisk olja inom skogsbruket.

1984/85:1403 av Martin Olsson och Karin Israelsson (båda c) vari yrkas att riksdagen angående fjällnära skogar beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av hänsynstagande till olika intressen med särskilt beaktande av bevarandebeståndet, samernas rättigheter, långsiktigt utnyttjande, anpassning av skogsbruksmetoder och behovet av sysselsättning för bygdens befolkning.

1984/85:2027 av Karin Israelsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att främja ett ökat tillvaratagande av svamp.

1984/85:2038 av Sven Eric Lorentzon m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen antar följande

Förslag till

Lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429)

Härigenom föreskrivs i fråga om skogsvårdslagen

dels att 1, 7, 8, 11, 16, 17, 21 och 27 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att 6, 9, 14, 21 a och 23 §§ skall upphöra att gälla.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Allmänna bestämmelser

1 §

Skogsmark med dess skog skall genom lämpligt utnyttjande av markens virkesproducerande förmåga skötas så att den varaktigt ger en hög och värdefull virkesavkastning. Vid skötseln skall hänsyn tas till naturvårdens och andra allmänna intressen.

Skogsmark med dess skog skall genom lämpligt utnyttjande av markens virkesproducerande förmåga skötas så att den, *med tillfredsställande ekonomiskt utbyte*, varaktigt ger en hög och värdefull virkesavkastning, *och att, såvitt möjligt, i huvudsak jämn avkastning erhålles på varje brukningsenhet*. Vid skötseln skall hänsyn tas till naturvårdens och andra allmänna intressen.

Anläggning av skog på skogsmark

7 §

Vid anläggning av ny skog skall de föryngringsåtgärder vidtas som kan behövas för att trygga återväxten av skog av tillfredsställande täthet och beskaffenhet i övrigt. Föreskrifter om *föryngringsmetod, markberedning, sådd, plantering, vård av plantskog och andra åtgärder i nämnda syfte* meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Vid anläggning av ny skog skall de föryngringsåtgärder vidtas som kan behövas för att trygga återväxten av skog av tillfredsställande täthet och beskaffenhet i övrigt. Föreskrifter om *lägsta godtagbara föryngringsresultat* meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

8 §

Om det är påkallat från skogsvårdssynpunkt, får regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter som förbjuder eller ställer upp villkor för

1. *användning av visst slag av skogsodlingsmaterial av inhemskt eller utländskt ursprung vid anläggning av skog.*

2. *handel med sådant material.* Med skogsodlingsmaterial avses frön, plantor, sticklingar och andra former av förökningsmaterial, avsedda för anläggning av skog.

Om det är påkallat från skogsvårdssynpunkt får regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter som förbjuder eller ställer upp villkor *för handel med skogsodlingsmaterial.* Med skogsodlingsmaterial avses frön, plantor, sticklingar och andra former av förökningsmaterial avsedda för anläggning av skog.

Avverkning av skog på skogsmark

16 §

Skogsvårdsstyrelsen skall på begäran meddela beslut på förhand huruvida viss avverkning är förenlig med 13 *eller 14 §.*

Skogsvårdsstyrelsen skall på begäran meddela beslut på förhand huruvida viss avverkning är förenlig med 13 §.

17 §

Skogsmarkens ägare är skyldig att enligt föreskrifter som meddelas av *regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer* underrätta skogsvårdsstyrelsen om avverkning som skall äga rum på hans mark.

Inom områden där det finns anledning ta särskilda naturvårds- eller miljöhänsyn är skogsmarkens ägare skyldig att enligt föreskrifter som meddelas av resp. skogsvårdsstyrelse efter samråd med länsstyrelsen, underrätta skogsvårdsstyrelsen om slutavverkning som skall äga rum på hans mark.

Insektshärjning

21 §

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1* Riksdagen 1985/86. 16 saml. Nr 9

Rättelse: S. 23 raderna 2 och 7 nedifrån Står: motion 1984/85 1338 Rättat till: motion 1984/85:1388 S. 25, rad 9 Står: Utskottet bör Rättat till: Riksdagen bör

Nuvarande lydelse

föreskrifter om den hänsyn som skall tas till naturvårdens intressen vid skötseln av skog, *såsom i fråga om hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av trädsamlingar och skogsbilvägars utsträckning.*

Bemyndigandet medför inte befogenhet att meddela föreskrifter som är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

Föreslagen lydelse

föreskrifter om den *allmänna* hänsyn som skall tas till naturvårdens intressen vid skötseln av skog.

Bemyndigandet medför inte befogenhet att meddela föreskrifter som är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

Ansvar och besvär

27 §

Till böter döms den som uppsåtligt eller av oaktsamhet

1. bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 8 § första stycket eller 20 § första stycket,

2. bryter mot 12 § eller 13 § första stycket,

3. bryter mot den avverkningsbe-
gränsning som avses i 14 §,

4. bryter mot 19 § första stycket eller mot föreskrift om avverkning som har meddelats med stöd av 19 § andra stycket.

5. bryter mot avverkningsförbud som avses i 25 §,

6. underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet som har föreskrivits med stöd av 17 §,

7. underlåter att iaktta föreläggande eller bryter mot förbud som har meddelats för att föreskrift enligt 21 § skall efterlevas.

I ringa fall döms ej till ansvar. Har flera medverkat till gärning som avses i första stycket gäller 23 kap. 4 och 5 §§ brottsbalken. Den som har överträtt vitesföreläggande eller vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Till böter döms den som uppsåtligt eller av oaktsamhet

1. bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 8 § första stycket eller 20 § första stycket,

2. bryter mot 12 § eller 13 § första stycket,

3. bryter mot 19 § första stycket eller mot föreskrift om avverkning som har meddelats med stöd av 19 § andra stycket,

4. bryter mot avverkningsförbud som avses i 25 §,

5. underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet som har föreskrivits med stöd av 17 §.

I ringa fall döms ej till ansvar. Har flera medverkat till gärning som avses i första stycket gäller 23 kap. 4 och 5 §§ brottsbalken. Den som har överträtt vitesföreläggande eller vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

(Lag 1983:427.)

1984/85:2046 av Börje Stensson och Lars Ernestam (båda fp) vari yrkas att riksdagen uttalar sig för att en översyn av skogspolitiken i enlighet med vad som anförs i motionen kommer till stånd.

1984/85:2606 av Einar Larsson m. fl. (c) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 1 och 4),

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en utredning om en naturvårdsgräns för fjällskogar,
4. att riksdagen i övrigt som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om fjällnära skogar.

Skrivelse från Svenska Samernas riksförbund (SSR)

I skrivelse till jordbruksutskottet den 19 februari 1985 anför SSR att riksförbundet uppfattat utskottets betänkande 1984/85:20 som ett genomslag för ett hänsynstagande till rennäringen i förhållande till skogsbruket i det fjällnära området.

Sedan dess har två förhållanden inträffat som skapat osäkerhet i bedömningarna. Det första avser uttalanden som gjordes i riksdagsdebatten den 16 januari från regeringspartiets sida som enligt SSR:s mening redovisade en felaktig rättsuppfattning om vad som skall anses vara pågående markanvändning. Det andra förhållandet är regeringens beslut i anledning av riksdagsbeslutet att utan särskild kommentar överlämna frågan vidare till skogsstyrelsen för beaktande. Då riksdagsbeslutet innebar vissa konkreta förslag, som det enligt författningen knappast kan sägas ankomma på skogsstyrelsen att ensam fatta beslut över, har regeringens beslut skapat osäkerhet, som i sig gör det angeläget och nödvändigt att frågan om skyddet för fjällskogarna nu blir behandlad ånyo för att undanröja de oklarheter som skapats av här nämnda två förhållanden. SSR får därför med instämmande hänvisa till de i januari 1985 väckta motioner, där krav framställs om förtydliganden i här berörda avseenden.

Utskottet

Utskottet behandlar i förevarande betänkande ett tiotal motioner från föregående riksmöte rörande olika frågor med anknytning till skogsbruket. Motionerna berör bl. a. bevarandet av de fjällnära skogarna, naturvårdshänsyn i skogsbruket, lövslybekämpningen samt smörjoljeanvändningen inom skogsbruket. Vidare förordas i en motion vissa ändringar i skogsvårdslagen i förenklande riktning. Frågan om ökat tillvaratagande av svamp har också tagits med i detta sammanhang.

Bevarandet av fjällnära skogar

Längs den ca 100 mil långa svenska fjällkedjan från Dalarna till nordligaste Lappland sträcker sig ett nästan oavbrutet bälte av s. k. fjällnära barrskogar. Dessa skogar har tidigare ansetts sakna biologiska förutsättningar för ett ekonomiskt acceptabelt skogsbruk. Skogarna, som i allt väsentligt är koncentrerade till områden ovan domänverkets tidigare skogsodlingsgräns — extrapolerad över andra ägargruppers mark — omfattar drygt 2 miljoner ha skogsmark, varav 1,5 miljoner ha består av produktiv skogbevuxen mark. Resten betraktas som s. k. impediment. Staten är den dominerande

ägaren av skogsmarken ovan skogsodlingsgränsen i alla berörda län utom i Jämtlands län. Fördelat i procent av arealen hänglavbärande barrskog utgör statens ägoinnehav i sistnämnda län 26 %. I Västerbottens län äger staten 92 % och i Norrbottens län 93 %, såvitt avser fjällbyar, och 89 % inom skogsbyarna.

Ett ökat intresse för att utnyttja de fjällnära skogarna i det gängse skogsbruket har under senare år visats från skogsnäringens sida. Orsakerna härtill är flera. Kraven på tryggade sysselsättningsmöjligheter i Norrlands inland i förening med skogsindustrins behov av fortsatt försörjning med virkesråvara har sålunda blivit alltmer framträdande. Effektivare skogsföryngringsmetoder samt möjligheten att använda nya, för mark- och klimatförhållandena lämpade trädslag har också medverkat till att göra de fjällnära skogarna intressanta från skogsbrukssynpunkt.

Det statliga ekonomiska stödet till bl. a. skogsvård har också bidragit härtill. En ändrad prissättning på skogsbrukets produkter torde även vara en bidragande orsak.

Den fjällnära skogsregionen är inte bara av intresse för skogsbruket. Även rennäringen liksom naturvården och friluftslivet har stora intressen i området. Av naturliga skäl uppstår lätt motsättningar mellan företrädare för de olika intressena. Genom aviserade planer på ökat utnyttjande av de fjällnära skogarna för skogsbruk har motsättningarna skärpts.

I fyra motioner framförs yrkanden om åtgärder i syfte att förstärka skyddet av de s. k. fjällnära skogarna.

Enligt motion 1984/85:363 av Lars Werner m. fl. (vpk) måste hela frågekomplexet kring de fjällnära skogarna utredas omgående för att skapa tillräckligt beslutsunderlag för ställningstagande till den framtida markanvändningen i dessa områden. I detta utredningsarbete, vilket bör klaras av under en femårsperiod, måste både nuvarande och framtida värden av annan markanvändning än skogsbruk beaktas. Enligt motionärernas mening är det särskilt angeläget att utreda frågor om rennäringens framtid, behov av orörda marker m. m. En markanvändningsplan med en biologisk gräns för skogsbruk bör göras upp. Vidare bör föryngringsmöjligheterna prövas genom en allsidigt sammansatt expertgrupp. Överavverkningarnas omfattning inom de aktuella fjällreviren och tillgängligt virkesförråd inom desamma nedanför den tidigare skogsodlingsgränsen bör även utredas. Enligt motionärernas mening bör domänverket under den erforderliga tiden för utredningsarbetet kunna medges rätt att företa avverkningar inom området i viss begränsad utsträckning.

I motion 1984/85:372 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) erinras om att en uppgörelse träffats mellan naturvårdsverket och domänverket att på basis av naturvårdsverkets och skogsstyrelsens fjällurskogsinventering skydda ett antal fjällnära skogar från avverkning. Genom regeringsbeslut har tre mycket värdefulla områden — Pärälvsområdet, Kirjesålandet och Dellikälven — undantagits. Motionärerna framhåller att det nu är angeläget att i första hand säkerställa de områden om vilka överenskommelse träffats, genom inrättande av naturreservat. Marken bör överföras från domänfonden till naturvårdsfonden utan att ersättning utgår (yrkande 6).

Även beträffande de områden som inte omfattas av inventeringen bör stor återhållsamhet gälla. I avvaktan på ett säkerställandeprogram bör några avverkningar inte ske om naturvårdens eller rennäringens företrädare motsätter sig dessa. Enligt motionärernas mening måste vidare slås fast att skogsavverkning inom s. k. obrutna fjällområden inte skall tillåtas.

Enligt motion 1984/85:1403 av Martin Olsson och Karin Israelsson (båda c) är det synnerligen viktigt att kunskaperna om följderna av olika utnyttjanden av de fjällnära skogarna vidgas och fördjupas. Det är enligt motionärernas uppfattning av största betydelse att finna lösningar som gör att motsättningar undviks och att skogsområdena kan nyttjas så att naturvårdshänsyn tas, samerna kan fortsätta sin traditionella näring och att sysselsättning kan ges åt bygdernas befolkning samt att möjligt virkesuttag görs inom ramen för dessa avverkningar och förutsättningarna att få ny skog.

I motion 1984/85:2606 av Finar Larsson m. fl. (c) framhålls värdet i att ett enigt jordbruksutskott under förra riksmötet kunde dra upp vissa riktlinjer för utnyttjandet av de fjällnära skogarna. Motionärerna anser att riksdagen nu bör gå vidare för att säkerställa att fjällskogarna bevaras. De förutsätter att den markanvändningsplanering som numera igångsatts bedrivs effektivt och med all möjlig skyndsamhet. I detta sammanhang finns enligt motionärernas mening ingen anledning att bestrida att varje form av restriktioner när det gäller skogsbruket givetvis kan medföra problem beträffande sysselsättningen inom området. I och för sig är det emellertid inte nödvändigt att ett återhållsamt skogsbruk av det slag utskottet förordat behöver orsaka en minskad sysselsättning. Ett visst bortfall av avverkningsåtgärder kan sålunda kompenseras genom ökade insatser i fråga om skogsvårdsåtgärder. En tillämpning av sådana mer småskaliga skogsbruksmetoder måste enligt motionärerna vara grundläggande i fjällskogsområdet. Vidare bör utredas hur en naturvårdsgrens på biologiska grunder kan upprättas. Ovanför denna bör inget storskaligt skogsbruk bedrivas. Inrättandet av en sådan gräns kräver en noggrann utredning, och begränsning av avverkning ovanför den gamla skogsodlingsgränsen bör ske i väntan på utredningens färdigställande.

Utskottet vill erinra om att riksdagen vid förra riksmötet behandlade ett antal motioner med krav på åtgärder till skydd för de fjällnära skogarna. Utskottet underströk därvid i sitt av riksdagen godkända betänkande (JoU 1984/85:20) att områden som innefattas i vad som allmänt kallas fjällnära skogar och som i huvudsak är belägna ovanför domänverkets gamla skogsodlingsgräns eller dess förlängning över icke statlig mark hör till de värdefullare områdena i vårt land. Inte minst det starka intresse som har kommit till uttryck i motioner till riksdagen, genom statligt initierade inventeringar, uttalanden från forskarhåll och på annat sätt visar detta. Områdenas värde är mångskiftande. De utgör ett exempel på en storslagen, i många fall förhållandevis orörd och unik natur. De väcker till följd härav ett ökande intresse, bl. a. på forskningens område. Områdena har också avgörande betydelse för den befolkning som skall tjäna sitt uppehälle här. Det gäller särskilt inom skogsbruket och den lokala skogsindustrin samt inom rennä-

ringen. Dessa näringar ger inte bara sysselsättning i sig utan medverkar också till att stärka underlaget för annan sysselsättning och för nödvändig service i de glesbygder det här är fråga om. Det är mot denna bakgrund naturligt att intressemötsättningar uppstår. I och för sig är detta inte något unikt för det fjällnära skogsområdet.

Utskottet erinrade om att skogsvårdslagens inledande paragraf uttryckligen stadgar att hänsyn skall tas inte bara till naturvårdens utan också till andra allmänna intressen. Skogsnäringen skall också verka i samspel med andra samhällssektorer. I enlighet härmed skall hänsyn tas till bl. a. rennärningen. Utskottet uttalade sig i detta sammanhang bl. a. för utveckling och effektivisering av samrådsförfarandet mellan skogsbruk och rennärning. Utskottet ansåg för sin del att tillståndsprövningen enligt 19 § skogsvårdslagen exempelvis borde kunna ske enklare och smidigare om skogsägaren alltid först samråder med berörd sameby. På så sätt skulle rennärningens önskemål i det särskilda fallet kunna stå helt klara redan då skogsvårdsstyrelsen inleder handläggningen av ärendet. Det hade från samehall anförts att samrådsförfarandet i många fall visat sig vara ett bräckligt instrument när det gäller att lösa konflikter. Svenska Samernas riksförbund hade sålunda framhållit att samrådet kommit för sent i hanteringen och på den lokala nivån oftare haft karaktären av delgivning/information från skogsbrukets sida än verkligt samråd. En sådan ordning var självfallet inte tillfredsställande, framhöll utskottet, som också erinrade om att medel anvisats för ytterligare utveckling och effektivisering av samrådsförfarandet mellan skogsbruket och rennärningen. Utskottet fann för sin del naturligt att samrådsförfarandet utvecklades till att omfatta alla skogsägare och inte enbart storskogsbruket samt i princip görs obligatoriskt inom renskötselns året-runtmarker. Hur detta praktiskt skulle anordnas borde det ankomma på berörda myndigheter att avgöra med hänsyn till de i vissa fall splittrade äganderättsförhållandena. Med ett utförligt faktaunderlag som grund borde det kunna vara möjligt att undvika en för en samebys renskötsel i tiden och geografiskt alltför koncentrerad skogsbruksverksamhet.

Enligt utskottets mening fanns det alltför anledning att iakta stor återhållsamhet med bedrivande av skogsbruk i de s. k. fjällnära skogarna.

Regeringens uttalande om att skogsområdena Pärälven, Dellikälven och Kirjesålandet skall bevaras för framtiden gav uttryck för samma synsätt.

Utskottet anförde i anslutning till vissa motionsvis framförda förslag om s. k. blädning samt om prövning av småskogsbrukets skogsskötselmetoder i fjällnära skog att förnygring av skog ställde stora krav på kunskaper och noggrannhet beroende på markförhållanden, klimat, geografisk belägenhet, beståndshistorik m.m. i det enskilda fallet. Inte minst krävdes ingående kunskaper om klimatfaktorernas inverkan i sammanhanget. I de områden det här var fråga om måste angivna krav särskilt beaktas. Så hade hittills inte alltid skett. Utskottet underströk att schablonmässigt handlande kan ge oreparabla skador i de fjällnära områdena. Insikten härom hade enligt utskottets mening ökat under senare tid, bl. a. som följd av de närmare studier som forskare och andra har gjort av förnygringsförhållandena i de trakter som har aktualiserats för avverkning. Allmän enighet syntes nu råda om behovet av ett mera s. k. ståndortsanpassat skogsbruk. Häri låg t. ex. en

anpassning av hyggesstorleken, hänsyn även till lokalklimatet, val av rätt förnygringsmetod, trädslog och plantsort m. m.

I sammanhanget redovisades att domänverket inbjudit ett antal forskare att under sommaren 1984 studera förnygringsmöjligheterna inom vissa av verket indelade områden ovan den tidigare skogsodlingsgränsen. Forskarna hade redovisat sina synpunkter på det framtida förnygringsarbetet i fjällnära områden i en rapport till domänverket i oktober 1984. Det påpekades i rapporten att osäkerheten är stor vid skogsförnyelse i dessa områden. Forskarna ansåg dock att det borde vara möjligt att få ny skog på huvuddelen av de för skogsbruk indelade områden ovan tidigare skogsodlingsgräns som forskargruppen besökt. Vid beslut om i vilken takt dessa områden borde avverkas framhölls i rapporten att kunskaperna om förnygring i svåra lägen kunde ökas genom forskning. Bland de mera detaljerade rekommendationer som forskarna lämnade kan nämnas förord för en begränsning av hyggesstorleken till maximalt 40 ha inom det aktuella området. Från allmän ekologisk synpunkt ansågs det nämligen önskvärt att hyggesstorleken minskas så att en mosaik av skog i olika successionstillstånd skapas. Det hade i sammanhanget ansetts viktigt att betona att markberedning i form av hyggesplogning bör minimeras och att andra mera skonsamma metoder bör användas.

Utskottet underströk för sin del skogsvårdslagens stadgande om att avverkning inte får ske på annat sätt än genom röjning eller gallring som främjar skogens utveckling eller genom slutavverkning som är ändamålsenlig för anläggning av ny skog. Utskottet ansåg i enlighet härmed att forskarnas nyss återgivna uttalanden borde bli vägledande för skogsbruket i här ifrågakommande områden. Som även framhållits i rapporten skulle en minskning av hyggesstorleken och den fullständiga hyggesrensningen samt tillskapandet av en mosaik med skog i olika utvecklingsfaser också starkt gynna spridningen av de för rennärigen så viktiga hänglavarna i detta område.

Forskarna hade framhållit i sammanhanget att ett blädningsskogsbruk naturligtvis skulle ha en positivare inverkan på hänglavsproduktionen. Utskottet delade denna uppfattning men ville starkt understryka att denna avverkningsform borde användas endast om den medgav godtagbar förnygring. Som lantbruksstyrelsen bl. a. framhållit utgjorde hänglavsinventeringen, liksom den tidigare redovisade urskogsinventeringen, en viktig del i det beslutsunderlag om skall ligga till grund för hur skogsbruket bör bedrivas med hänsyn till andra markanvändningsintressen i det fjällnära området. Enligt lantbruksstyrelsens mening borde det för områden ovanför skogsodlingsgränsen där motstridiga markanvändningsintressen föreligger vara möjligt att avvakta med ingripande skogsbruksåtgärder intill dess sådan planering genomförs. I anslutning härtill ville utskottet för sin del förorda största möjliga återhållsamhet med skogsbruksåtgärder i de av samebyarna i hänglavsinventeringen utpekade särskilt viktiga områdena i avvaktan på resultatet av den markanvändningsplanering som igångsatts inom olika delar av renskötseområdet.

Vad gäller inhämtande av utökat kunskapsunderlag betonade utskottet angelägenheten av fortsatta insatser på förevarande område. I samband

härmed nämndes att skogsstyrelsens forskningsnämnd inom området för tillämpad skogsproduktionsforskning också angivit att en prioriterad inriktning bl. a. bör vara "Skogsförnyelse i svåra klimatlägen".

Utskottet erinrade i sammanhanget om vad som i 7 § förordningen (1979:792) om statligt stöd till skogsbruket föreskrivs i fråga om hänsyn till naturvårdens och andra allmänna intressen i samband med prövning av frågor om stöd.

Vad utskottet anfört om nödvändigheten av att iakttäta stor återhållsamhet med bedrivande av skogsbruk i de s. k. fjällnära skogarna och de synpunkter utskottet lagt på frågan om förbättrat samrådsförfarande, skonsammare skogsskötselmetoder m. m. gav riksdagen den 16 januari 1985 som sin mening regeringen till känna (rskr. 1984/85:114). Med hänvisning till gjorda inventeringar m. m. samt till den markanvändningsplanering som igångsatts inom olika delar av renskötselområdet beslöt riksdagen på utskottets förslag att lämna berörda motioner utan ytterligare åtgärd.

För en närmare redogörelse för bakgrunden till riksdagens beslut hänvisas till utskottsbetänkandet (JoU 1984/85:20).

Vad gäller den fortsatta utvecklingen sedan riksdagen senast behandlade hithörande spörsmål får utskottet anföra följande.

Regeringen överlämnade enligt beslut den 31 januari 1985 utskottsbetänkandet (JoU 1984/85:20) i vad avser frågor om återhållsamhet med bedrivande av skogsbruk till skogsstyrelsen för beaktande. Till följd av riksdagens beslut har skogsstyrelsen företagit en omarbetning av sina föreskrifter och allmänna råd till skogsvårdslagen. Skogsstyrelsen har också gjort en översyn av vissa bestämmelser om statsbidrag m. m. Nya bestämmelser i överensstämmelse med de av riksdagen gjorda uttalandena har därefter nyligen utfärdats (SKSFS 1985:2 och 3).

Resultatet av den inventering av urskogsartad fjällnära barrskog, som under tiden juni 1981 till oktober 1982 utförts i naturvårdsverkets och skogsstyrelsens regi, har under året varit föremål för beredning inom regeringskansliet.

På grundval härav beslöt regeringen den 5 september 1985 att ge naturvårdsverket i uppdrag att utarbeta skydds- och förvaltningsformer för 55 urskogsområden. Sammanlagt handlar det om urskogsområden på tillsammans ca 600 000 hektar som nu skall få ett permanent skydd och därmed sparas för framtiden. Områdena är belägna i Kopparbergs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. 52 av områdena har avsatts efter överenskommelse mellan naturvårdsverket och domänverket. Därutöver ingår de tre områdena Kirjesålandet, Pärälven och Dellikälven som regeringen förra hösten beslutade undanta från skogsavverkningar.

Det bör vidare erinras om den markanvändningsplanering för fjällnära områden som pågår i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Under 1984/85 har skogsvårdsstyrelserna i de tre nordligaste länen disponerat 0,75 milj. kr. för att tillsammans med berörda myndigheter och skogsbrukets företrädare utveckla och pröva metoder för framställning av markanvändningsplaner i fjällnära skogar. Den preliminära planen för 1985/86 innebär en något utökad verksamhet innebärande att berörda län får disponera 1 milj. kr. för ändamålet. Enligt skogsstyrelsens i höst presen-

terade anslagsframställning beräknas denna typ av planeringsverksamhet fortsätta under perioden 1986/87—1988/89 i åtminstone samma omfattning.

Skogsvårdsstyrelserna i norra Sverige har fr. o. m. budgetåret 1983/84 medverkat i samrådet mellan rennärningen och skogsbruket. Hittills har ca 0,5 milj. kr. per år anvisats för uppgiften. Vilka resurser som behövs för denna verksamhet under kommande år blir beroende av hur samrådsrutinerna kommer att utformas med anledning av förra vinterns riksdagsbeslut om de fjällnära skogarna. En utvärdering av det hittills genomförda samrådet pågår genom samrådsgruppen rennäring/skogsbruk och allt talar enligt skogsstyrelsen för att behovet av insatser kommer att öka.

I detta sammanhang kan nämnas att de av regeringen beslutade årliga överläggningarna mellan företrädare för staten och rennäringsutövarna — ett resultat av rennäringskommitténs förslag — nu har inletts. Bl. a. har lantbruksstyrelsen och SSR under senhösten 1985 gemensamt anordnat ett seminarium kring frågor om utvecklings- och markanvändningsplaner för samebyarna. Vidare har överenskommelse träffats om att lantbruksstyrelsen skall tillsätta en arbetsgrupp på rennärningens område.

Utskottet vill med anledning av de ånyo väckta motionerna i ämnet starkt understryka att utskottets av riksdagen i början av detta år biträdda uttalande om att det bör iakttas stor återhållsamhet med bedrivande av skogsbruk i de s. k. fjällnära skogarna alltfjämt äger full giltighet. Riksdagens ställningstagande grundades på ett ingående och omfattande beredningsarbete inom utskottet och togs i stor enighet. Utskottets av riksdagen godkända rekommendationer i fråga om förbättrat samrådsförfarande mellan skogsbruk och rennäring, ett mera ståndortsanpassat skogsbruk, skonsammare skogs-skötselmetoder i de fjällnära områdena m. m. har som i det föregående anförts bl. a. lett till motsvarande kompletteringar av skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till skogsvårdslagen samt till mera utvecklade former för samråd med rennärningens företrädare i olika frågor. I de nya föreskrifterna betonas bl. a. att det i de fjällnära skogsområdena är särskilt angeläget att hyggesstorleken begränsas. Det bör eftersträvas att det enskilda hygget inte får en storlek över ca 40 ha. De aktuella föryngringsbetingelserna, skogstillståndet, topografin, lokalklimatet och angränsande skogs ålder är faktorer som har betydelse för hyggenas storlek och form. Vid bedömning av den lämpliga hyggesstorleken i förhållande till det angivna riktvärdet har också huggningsformen betydelse. När det gäller hänsynen till rennärningen understryks att det i avvaktan på resultatet av den markanvändningsplanering som igångsatts inom olika delar av renskötselområdet bör iakttas största möjliga återhållsamhet med slutavverkning och vägbyggnad i särskilt viktiga områden i hänslavbärande skog. Inom dessa områden är det särskilt nödvändigt att skogliga åtgärder planeras så att spridning av hänslavar gynnas. Det är givetvis viktigt att man från regeringens och berörda myndigheters och organisationers sida vidtar effektiva åtgärder för att sprida information om de nya bestämmelserna så att de snabbt får ett genomslag i praktiken. Naturligtvis är det ännu alltför tidigt att yttra sig om effekten av desamma.

När det gäller det ovan berörda arbetet med planeringen av den framtida

markanvändningen inom berörda områden har, som bl. a. redovisats i proposition 1985/86:3 med förslag till lag om hushållning med naturresurser m. m., arbete påbörjats med en mera samordnad markanvändningsplanering i fjällnära områden i Jämtlands och Norrbottens län. Vissa inledande försök i Jämtlands län redovisades av länsstyrelsen till bostadsdepartementet i mars 1985. Redovisningen har remissbehandlats och beredning har påbörjats inom regeringskansliet. Bostadsministern kommer senare att ta upp frågan om lämpliga former för en samordnad markanvändningsplanering för berörda områden inom hela fjällvärlden. I propositionen pekas också på att det för närvarande görs betydande insatser av såväl lantrbruksuniversitetet och skogsvårdsorganisationen, inkl. domänverket, som ett flertal forskare för att bättre klarlägga och sammanfatta kunskaperna när det gäller skogsföryngring i de fjällnära områdena.

De åtgärder som från olika håll redan satts in eller som ytterligare planeras ger enligt utskottets mening vid handen att syftet med nu behandlade motioner i allt väsentligt kan väntas bli tillgodosett utan något särskilt initiativ från riksdagens sida. I nuvarande skede av planeringsprocessen finner utskottet det sålunda inte nödvändigt med något ytterligare riksdagsuttalande i ämnet. Först när en utvärdering gjorts av de olika insatser som gjorts eller pågår kan en mera slutgiltig ställning tas till behovet av särskilda skyddsåtgärder i de konkreta fallen. Utskottet föreslår — med hänvisning till det anförda — att motionerna 1984/85:363 (vpk), 1984/85:372 (fp) yrkande 6, 1984/85:1403 (c) och 1984/85:2606 (c) yrkandena 1 och 4 lämnas utan ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Naturvårdshänsyn i skogsbruket, m. m.

I motion 1984/85:372 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) yrkandena 10 och 12, föreslås olika åtgärder rörande skogsbrukets förhållande till naturvården m. m. Enligt motionärerna måste en utvärdering och skärpning av hithörande bestämmelser komma till stånd. Förslaget motiveras bl. a. med att återstående rester av naturskogar, urskogar och andra värdefulla områden snabbt håller på att försvinna. Programmet för skogsvård i 5:3-skogarna måste enligt motionärernas mening bedrivas så att tillräcklig hänsyn tas till naturvård och friluftsliv. Stödet till skogsbruket bör utformas så att det inte utgår till beredskapsarbeten eller skogsbruksåtgärder som strider mot starka naturvårdsintressen.

Behovet att skydda de s. k. 5:3-skogarna från sådana ingrepp från skogsbruket som väsentligt skadar naturvårdsintressena betonas även i motion 1984/85:447 av Rune Torwald och Birgitta Hambraeus (båda c) vari föreslås en ändring i 5 § första stycket 3. i angivna syfte.

Enligt motion 1984/85:2046 av Börje Stensson och Lars Ernestam (båda fp) måste en samlad översyn av skogspolitiken nu påbörjas. En utgångspunkt bör vara att skogsbruket ytterligare anpassas till miljövårdens övergripande krav. De negativa konsekvenserna av modernt skogsbruk måste uppmärksammas. Möjligheter till modifiering av skötselmetoderna måste tas till vara.

I fråga om skogsbrukets hänsyn till naturvärden finns de grundläggande reglerna i 21 § skogsvårdslagen (1979:429). Föreskrifter får enligt detta lagrum utfärdas om t. ex. hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av trädsamlingar och skogsbilvägars sträckning. Föreskrifterna får inte avse åtgärder som är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

Genom lagstiftning under riksmötet 1983/84 har särskilda bestämmelser införts för att skydda den s. k. ädellövskogen, vari inbegrips även vissa hagmarker med ädla lövträd (prop. 1983/84:94, JoU 1983/84:23). Bestämmelserna finns i ädellövskogslagen (1984:119) som trätt i kraft den 1 juli 1984. De syftar till att ädellövskogen skall bevaras i en omfattning som ungefär motsvarar nuvarande areal, medan det samtidigt skapas förutsättningar för ett rationellt ädellövskogsbruk. Av förarbetena framgår att lagen bl. a. omfattar vissa 5:3-skogar (prop. 1983/84:94 s. 11).

Skogsstyrelsen har efter samråd med bl. a. naturvårdsverket meddelat föreskrifter och allmänna råd till skogsvårdslagen i nu aktuellt hänseende. Bestämmelserna har nyligen omarbetats bl. a. till följd av riksdagens beslut om ädellövskogslagen (1984:119). Skogsstyrelsens föreskrifter, som i sin senaste lydelse trätt i kraft i oktober 1985 (SKSFS 1985:3), innehåller många viktiga föreskrifter m. m. i fråga om naturvårdshänsyn, knutna till olika stadganden i skogsvårdslagen. Detta gäller t. ex. 2 § som anger på vilken mark skogsvårdslagens tvingande skogsvårds- och avverkningsbestämmelser över huvud skall tillämpas. Även till 5 § om anläggning av ny skog finns undantag angivna av hänsyn till naturvärden. Särskilda föreskrifter m. m. om naturvårdshänsyn har också knutits till 6 § om viss överårig skog, 8 § om val av trädslag, 14 § om avverkningstvång, 17 § om anmälan om avverkning m. m. samt 21 a § om skogsbruksplan.

Om markberedning genom hyggesplöjning skall utföras skall anmälan ske senast två månader i förväg till skogsvårdsstyrelsen. Bestämmelser här- om finns i 23 § naturvårdsförordningen (1979:794). Skogsvårdsstyrelsen skall, med eget yttrande om företagets skogliga lämplighet, överlämna ansökan till länsstyrelsen för samråd enligt 20 § första stycket naturvårdslagen. Länsstyrelsen kan då med stöd av naturvårdslagen vidta de åtgärder som kan anses motiverade.

I fråga om statligt stöd till skogsbruket gäller numera att vid prövningen av frågor om stöd skall hänsyn tas till naturvårdens och andra allmänna intressen. Denna princip har kommit till uttryck i 7 § förordningen (1979:792) om statligt stöd till skogsbruket (ändrad senast 1985:179). Skogsstyrelsens verkställighetsföreskrifter finns i SKSFS 1985:2. Enligt dessa får stöd inte beviljas till åtgärd som påtagligt skadar särskilda värden för naturvärden.

När det gäller översiktlig skogsinventering (ÖSI) och skogsbruksplaner gäller att dessa skall kunna tjäna som underlag även för bedömningar i naturvårdsfrågor. Särskilda s. k. naturvårdsinriktade skogsbruksplaner kan upprättas av skogsvårdsstyrelsen för område som är av utpräglad intresse för naturvärden. För sådana planer skall statligt stöd kunna utgå.

Utskottet vill erinra om att de i motionerna upptagna frågorna tidigare vid flera tillfällen, senast under föregående riksmöte, har varit föremål för

riksdagens prövning. I betänkande 1984/85:11 erinrade utskottet sålunda om att de grundläggande bestämmelserna i 21 § skogsvårdslagen om skogsbrukets hänsyn till naturvärden och för skogsstyrelsens tillämpningsföreskrifter i ämnet inte får innebära att pågående markanvändning avsevärt försvåras. De intressen som bestämmelserna åsyftar skall kunna tillgodoses inom ramen för ett rationellt bedrivet skogsbruk. Kravet i en motion om en allmän skärpning av hithörande regler ansågs inte, utan närmare överväganden huruvida en sådan skärpning var förenlig med nyssnämnda grundprincip, kunna läggas till grund för någon riksdagens framställning i berörda hänseenden. Motionen avstyrktes i motsvarande del.

Det anförda innebar inte att utskottet ställde sig avvisande till önskemålen om en uppföljning av hur hänsynsreglerna fungerat i praktiken och om en tillämpning som verkligen svarade mot intentionerna bakom 1979 års skogspolitiska beslut. Utskottet kunde bl. a. instämma i vad som i en motion anförts om värdet av information och utbildning rörande hänsynsreglerna. Det framhölls att skogsstyrelsen fäst stor vikt vid samspelet mellan skogsbruket och miljövården och behovet av ökade insatser när det gäller information och rådgivning om naturvårdshänsyn till såväl de enskilda skogsägarna som andra myndigheter och organisationer. Utskottet var bl. a. med hänsyn härtill inte berett att då föreslå något initiativ från riksdagens sida med anledning av då föreliggande motion.

I anslutning till motioner som berörde avvecklingen av de s. k. 5:3-skogarna erinrade utskottet om de särskilda lagbestämmelser som den 1 juli 1984 införts för att skydda den s. k. ädellövskogen, vilken definitionsmässigt innefattar även vissa hagmarker med ädla lövträd. I sammanhanget framhölls att statsbidrag för avveckling av 5:3-skogar inte fick beviljas om åtgärden i fråga stod i strid med bestämmelserna om naturvårdshänsyn i skogsvårdslagen. Enligt skogsstyrelsens föreskrifter till bidragsförordningen fick lågproducerande bestånd som bedömdes ha särskilt värde från naturvårdssynpunkt inte ingå i återväxtföretag som erhöll bidrag. Vidare upplyste att skogsstyrelsen och naturvårdsverket presenterat riktlinjer för skogsvårdsstyrelsens och länsstyrelsernas samarbete i frågor som rör naturvårdshänsyn i skogsbruket. Där angavs bl. a. att länsstyrelserna borde förse skogsvårdsstyrelserna med underlagsmaterial i arbetet med 5:3-skogarna. En lista på sådana typer av områden som kunde vara av särskild betydelse från naturvårdssynpunkt hade redovisats. Skogsvårdsstyrelserna borde enligt riktlinjerna samråda med länsstyrelserna och i vissa fall med kommunerna när sådana områden var aktuella för åtgärd. Vid en ansökan om bidrag för avveckling av 5:3-skogar skulle skogsvårdsstyrelsen också regelmässigt ta reda på om länsstyrelsen anser att den aktuella marken av hänsyn till kulturminnesvärden eller naturvärden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion.

Utskottet ansåg sammanfattningsvis att programmet för utveckling av 5:3-skogar var omgärdat av föreskrifter som borde utgöra en garanti för att den negativa utveckling för naturvärden som motionärerna uttryckt farhågor för inte behövde befaras. Enligt utskottets mening påkallade de berörda motionerna ingen vidare åtgärd i berörda delar. Riksdagen följde utskottet (JoU 1984/85:11, rskr. 1984/85:39).

Sedan utskottet senast hade anledning att pröva motioner med yrkanden om skärpta regler om hänsyn till naturvårdens intressen inom skogsbruket, bl. a. till skydd för de s. k. 5:3-skogarna, har som ovan redovisats skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd varit föremål för omarbetning bl. a. till följd av riksdagens beslut om införande av ädellövskogslagen. De sålunda omarbetade föreskrifterna m. m. har helt nyligen trätt i kraft. Med hänsyn härtill och med hänvisning jämväl till vad i det föregående i övrigt anförts under detta avsnitt finner utskottet motionerna 1984/85:372 (fp) yrkandena 10 och 12, 1984/85:447 (c) och 1984/85:2046 (fp) inte påkalla någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Kemisk lövslybekämpning

I motion 1984/85:884 av Mona Saint Cyr (m) hävdas att den av riksdagen våren 1983 beslutade lagen om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark fått olyckliga effekter för landet och därför måste omprövas. Motionären anser att den verklighet som föreligger inte motsvarar intentionerna i gjorda riksdagsuttalanden om ökat lekmannainflytande m. m. Av landets 284 kommuner har 239 fattat beslut i frågan. 165 av dessa har infört totalförbud inom kommunen. Bara 17 har beslutat om en mycket begränsad flygbesprutning plus fickning i avlägsna områden, medan 57 tillåter endast fickning inom begränsade områden.

Regering och riksdag har därmed enligt motionärens mening av sagt sig det övergripande ansvaret för den betydelsefulla råvara och exportprodukt, som skogen utgör för hela vårt land. Man har därmed också medverkat till en rättstillämpning, som varierar från den ena kommunen till den andra.

Enligt 1 § lagen (1983:428) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark är spridning av sådana medel, avsedda för bekämpning av lövsly, förbjuden. Skogsvårdsstyrelsen får enligt 2 §, om inte annat följer av 3 §, medge undantag från 1 § om kravet enligt 7 § skogsvårdslagen (1979:429) i fråga om återväxt av skog inte rimligen kan tillgodoses genom röjning med mekaniska metoder. Vid bedömningen skall hänsyn tas till skogsmarkens läge och beskaffenhet, skogsbeståndets sammansättning, arbetarskyddet och tillgång på arbetskraft. Ett medgivande om undantag skall förenas med de villkor som behövs till skydd för naturmiljön.

Hänvisningen till 3 § syftar på att kommunfullmäktige enligt nämnda paragraf kan besluta att undantag enligt 2 § inte får medges i fråga om områden inom kommunen, om detta framstår som påkallat med hänsyn till områdets betydelse för friluftslivet, naturvården, den lokala befolkningens trivsel eller annat kommunalt intresse.

Vid föregående riksmöte behandlades en motion av i huvudsak motsvarande innebörd. Utskottet erinrade därvid om (JoU 1984/85:15), som också berörts i den nu väckta motionen, att lagen (1983:428) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark, som trätt i kraft den 1 januari 1984, tillkom med det uttalade syftet att ge kommunerna ett starkare inflytande över de kemiska bekämpningsmedlens användning i skogsbruket. I proposition 1982/83:145, vari lagförslaget lades fram, framhöll sålunda jord-

bruksministern att tidigare gällande lagstiftning var otillräcklig i detta avseende. Varje kommun måste ges möjlighet att säga nej till skogsbesprutning inom sitt område, vilket innebar att rövning med mekaniska metoder i stället måste användas.

Innehörden i lagförslaget var att kommunerna skulle ha rätt att bestämma inom vilka områden skogsbesprutning skulle vara helt förbjuden. Kommunerna hade enligt propositionen den bästa möjligheten att med utgångspunkt i de lokala förutsättningarna bedöma om skogsmarken i fråga hade sådan betydelse för friluftslivet, naturvärden, lokalbefolkningens trivsel och andra lokala allmänna intressen att spridning av bekämpningsmedel inte borde få ske. Kommunerna borde inom ramen för den översiktliga fysiska planeringen bestämma de områden där användningen av lövbekämpningsmedel skall vara totalförbjuden. Besluten om förbudsområdenas omfattning borde fattas av kommunfullmäktige. Ett sådant beslut kunde enligt en allmän kommunalrättslig princip inte överklagas på annat sätt än genom s. k. kommunalbesvär. Genom den föreslagna ordningen garanterades ett totalt lekmannainflytande över beslutet om för vilka områden totalförbudet skulle gälla.

Utskottet (JoU 1982/83:34) instämde i propositionens uttalanden om de principiella utgångspunkterna för den nya lagen. En av de viktigaste utgångspunkterna i lagförslaget var enligt utskottets mening att kommunerna gavs rätt att bestämma inom vilka områden skogsbesprutning skulle vara helt förbjuden.

Utskottet fann för sin del att motionen inte borde föranleda någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida. Detta blev också riksdagens beslut.

Det bör i sammanhanget nämnas att 1983 års lag om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark våren 1985 var föremål för prövning i samband med regeringens förslag i proposition 1984/85:118 om kemikaliekontroll, innefattande dels en ny lag om kemiska produkter, dels en ny myndighet för kemikaliekontrollen, benämnd kemikalieinspektionen. Den nya lag som därvid beslöts böra gälla fr. o. m. den 1 januari 1986 är tillämplig på spridning av bekämpningsmedel. Undantag görs endast i fråga om bekämpning av lövsly. I fråga om sådan bekämpning bör således gällande lag om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark behållas. Den nya lagen om kemiska produkter föranleder endast några ändringar av redaktionell art i 1983 års lag.

Enligt utskottets uppfattning pågår inom skogsbruket en successiv anpassning av bl. a. röjningsmetoderna m. m. till de nya förhållanden som blivit en följd av kommunernas beslut i fråga om förutsättningarna för spridning av bekämpningsmedel över skogsmark.

Utskottet utgår från att regering och berörda myndigheter följer utvecklingen med noggrant beaktande av de olika intressen som här är berörda och — om så befinner påkallat — vidtar de åtgärder som kan vara lämpliga för att ernå en bättre avvägning mellan intressena. Någon sådan ändring av gällande spridningslag som föreslås i motion 1984/85:884 (m) finner utskottet emellertid inte erforderlig. Motionen avstyrks därför.

I motion 1984/85:1388 av Elving Andersson och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (båda c) pekas på det miljöproblem som uppkommer genom den deponering av mineralolja i naturen som sker inom skogsbruket. Årligen deponeras ca 14 000 ton sådan olja i vårt land. En stor del härav är olja för kedjesmörjning av kedjesågar. Enligt motionärernas mening finns flera tungt vägande skäl för att gå över från mineralolja till vegetabilisk olja (rapsolja) inom skogsbruket för i första hand kedjesmörjning på motorsågar. Enligt motionen bör regeringen överväga olika möjligheter för att stimulera en sådan övergång.

Enligt vad utskottet erfarit har statens maskinprovningar i Umeå för ett antal större skogsföretags m. fl. räkning genomfört en laboratoriemässig undersökning av hur rapsolja fungerar som kedjesmörjolja för motorkedjesågar. Resultatet av undersökningen har sommaren 1985 presenterats i en rapport (Meddelande 2990).

Vidare kan nämnas att det inom ramen för en satsning på forskning och utveckling vid Karlshamns oljefabriker med de gröna växterna som utgångsmaterial, den s. k. Gröna kemin; bl. a. ingår utveckling av en smörjolja ur rapsfröt.

Utskottet delar för sin del motionärernas uppfattning att det finns tungt vägande skäl att minska de olägenheter som är förknippade med användningen av mineralolja som smörjmedel m. m. i arbetet inom skogsbruket. En övergång till användning av vegetabiliska oljor i sammanhanget är såväl av arbetsmiljö- som naturvårdsskäl motiverad. Som nyss anförts pågår också olika former av försöksverksamhet på området i såväl statlig som enskild regi.

Enligt utskottets uppfattning bör det emellertid närmast ankomma på regeringen samt berörda myndigheter och forskningsorgan att följa utvecklingen och vidta de initiativ som kan befinnas erforderliga i den i motion 1984/85:1388 (c) väckta frågan. Motionen synes därför inte böra föranleda någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Skogsvårdslagstiftningen

Enligt motion 1984/85:2038 av Sven Eric Lorentzon m. fl. (m) har antalet lagar, författningar, råd och anvisningar för skogsbruket blivit alldeles för stort, så att regelsystemet blivit så komplicerat, att det inte längre kan överblickas av en majoritet av landets skogsägare. De vägledande principerna i en överarbetning bör enligt motionärernas mening vara förenkling, avbyråkratisering, förbilligande och avschablonisering. Utöver införandet av ett lönsamhetskriterium i de allmänna målsättningarna innebär i motionen föreslagna ändringar i skogsvårdslagen i huvudsak följande.

Föreskrifter om anläggning av ny skog bör endast gälla föreskrifter om lägsta godtagbara föryngringsresultat. Föreskrifter bör inte få lämnas vad avser användning av skogsodlingsmaterial. Begränsningar i rätten att meddela förhandsbeslut föreslås. Anmälningsskyldigheten vid avverkning av skog bör endast gälla inom områden där särskilda naturvårds- eller miljöhänsyn bör tas. Lagens bestämmelse om hänsynstagande till naturvården

bör göras mindre detaljerad. Vissa begränsningar i ansvarsbestämmelserna föreslås. Slutligen föreslås att lagens bestämmelser om avverkningsskyldighet, röjnings- och gallringsskyldighet, skyldighet att ha skogsbruksplan samt skyldighet att hushålla med den äldre skogen skall slopas.

Utskottet vill erinra om att en grundtanke i gällande skogsvårdslagstiftning är att skogen skall skötas så att den varaktigt ger en hög och värdefull virkesavkastning. Både kravet på kvalitet och kravet på hög volymproduktion skall således tillgodoses. I propositionen (1978/79:110) om riktlinjer för skogspolitiken m. m. betonades att kraven på den enskilde skogsägaren givetvis inte får drivas för långt. De måste alltid vara rimliga. När samhället ställer upp krav på skogsproduktion måste de sålunda anpassas både till de biologiska förhållandena och till allmänna och enskilda intressen.

Skogsstyrelsen har med stöd av skogsvårdslagen och skogsvårdsförordningen meddelat föreskrifter och allmänna krav om bl. a. anläggning av ny skog. Dessa föreskrifter och krav innebär att vissa minimikrav ställts upp avseende tillfredsställande återväxt. I det avseendet överensstämmer sålunda lagstiftningen med motionärernas ändamål.

Skogsvårdslagstiftningens regler om skogsodlingsmaterial är av grundläggande betydelse för att uppnå lagens målsättning om hög produktion av värdefullt virke. Regleringen av användningen av skogsodlingsmaterial är motiverad främst av att det inhemska skogsodlingsmaterialet i likhet med det importerade inte är lämpligt att användas på alla marker inom landet. Vidare kan en ensartad användning av ett visst skogsodlingsmaterial inom ett område leda till omfattande skador om skogen angrips av insekter, svampar eller någon växtsjukdom.

Utskottet vill vidare erinra om att skogsvårdslagens krav på avverkningsanmälan inte bara är av stor betydelse när det gäller utformningen av regler för skogsbrukets hänsynstagande till naturvärden utan bidrar också väsentligt till att underlätta skogsvårdsstyrelsernas rådgivnings- och tillsynsverksamhet. Härigenom kan enkla och mindre resurskrävande arbetsrutiner tillämpas, vilket är väl i linje med motionärernas önskemål om skogsvårdsmyndighetens verksamhet.

Enligt utskottets uppfattning skulle ett bifall till de i motion 1984/85:2038 (m) framförda förslagen innebära en principiell omläggning av skogspolitiken i väsentliga avseenden. Utskottet finner av bl. a. de skäl som nyss anförts att föreliggande motion inte ger utskottet anledning att föreslå någon ändring av nu gällande bestämmelser i skogsvårdslagen. Utskottet anser det tvärtom angeläget att i detta sammanhang slå fast att de grundläggande principer som var vägledande för 1979 års skogspolitiska beslut alltså äger sin fulla giltighet.

Med anledning härav och med hänvisning till vad i övrigt i det föregående anförts i frågan avstyrker utskottet motion 1984/85:2038 (m).

Ökat tillvaratagande av svamp

Enligt motion 1984/85:2027 av Karin Israelsson (c) bör riksdagen understryka vikten av att främja ett ökat tillvaratagande av svamp. Motionären framhåller att satsningar på att tillvarata svamp på ett sätt som exempelvis

sker i Finland kan bli ett värdefullt komplement för enskildas möjlighet att bo kvar i bygder med dålig arbetsmarknad.

Enligt uppskattningar som gjorts av avdelningen för landskapsvård vid Sveriges lantbruksuniversitet producerar den svenska skogen årligen 480 miljoner kilo matsvamp (medelproduktion 1975—1977). Produktionen per hektar skogsmark beräknas uppgå till 20 kilo matsvamp (friskvikt). Variationerna är stora från år till år. Man beräknar att mindre än 5 % av svampen tas till vara.

Frågan om utnyttjande av den naturresurs som vildväxande bär och svamp utgör har vid flera tillfällen behandlats av riksdagen. Bl. a. har skattefrihet införts för intäkter upp till 5 000 kr. av bär och svamplockning, för att främja tillvaratagande av viktiga naturtillgångar.

Med anledning av motioner i ämnet har utskottet understrukit att svamp och bär är naturresurser som borde tas till vara i större utsträckning. Utskottet har framhållit att bär och svamp kan plockas under kortare perioder av året och knappast kan ge upphov till full sysselsättning för mer än ett begränsat antal personer. Däremot kan bär- och svamplockning utgöra ett värdefullt komplement till sysselsättningen och ekonomin i glesbygderna och bidra till folkhushållet. Framför allt har verksamheten betydelse som fritidssysselsättning. Vidare har framhållits att åtskilliga insatser gjorts för att stimulera till ökat tillvaratagande av bär och svamp. Skolöverstyrelsen har sålunda tagit fram kursplaner som syftar till att åstadkomma förbättring av utbildningsresurserna när det gäller kompletterande glesbygdsnäringar, bl. a. bär- och svamphantering. Utskottet har betonat det angelägna i att informations- och upplysningsverksamheten fortsätter för att möta intresset från allmänhetens sida. Med hänsyn till de insatser som görs av olika samhällsorgan har utskottet emellertid funnit att syftet med behandlade motioner i väsentlig utsträckning borde bli tillgodosett utan någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida (senast JoU 1983/84:9).

Utskottet anser med hänsyn till tidigare gjorda riksdagsuttalanden i ämnet att motion 1984/85:2027 (c) bör kunna lämnas utan ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *bevarandet av fjällnära skogar*
att riksdagen lämnar motionerna 1984/85:363, 1984/85:372 yrkande 6, 1984/85:1403 och 1984/85:2606 yrkandena 1 och 4 utan ytterligare åtgärd,
2. beträffande *naturvårdshänsyn i skogsbruket, m. m.*
att riksdagen lämnar motionerna 1984/85:372 yrkandena 10 och 12, 1984/85:447 och 1984/85:2046 utan ytterligare åtgärd,
3. beträffande *kemisk lövslybekämpning*
att riksdagen avslår motion 1984/85:884,
4. beträffande *användande av vegetabilisk smörjolja inom skogsbruket*
att riksdagen lämnar motion 1984/85:1388 utan ytterligare åtgärd,

5. beträffande *skogsvårdslagstiftningen*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2038,

6. beträffande *ökat tillvaratagande av svamp*
att riksdagen lämnar motion 1984/85:2027 utan ytterligare åtgärd.

Stockholm den 21 november 1985

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Håkan Strömberg (s), Arne Andersson i Ljung (m), Ove Karlsson (s), Lars Ernestam (fp), Martin Segerstedt (s), Sven Eric Lorentzon (m), Jan Fransson (s), Margareta Winberg (s), Kerstin Gellerman (fp), Åke Selberg (s), Lennart Brunander (c), John Andersson (vpk), Kaj Larsson (s) och Ivar Virgin (m).

Reservationer

1. Bevarandet av fjällnära skogar (mom. 1)

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "De åtgärder" och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

De åtgärder som i olika avseenden vidtagits eller som ytterligare planeras är givetvis på sikt ägnade att i stor utsträckning tillgodose syftet med föreliggande önskemål i motion 1984/85:372 av Bengt Westerberg m. fl. (fp). Till följd av såväl arbetstekniska som finansiella skäl kan dock befaras att det kommer att ta åtskillig tid innan den pågående markanvändningsplaneringen kan slutföras. Detta gör det angeläget att redan nu vidta särskilda åtgärder för att ytterligare säkerställa bevarandet av flera värdefulla skogsområden i de fjällnära trakterna.

Som anförs i motion 1984/85:372 får vi inte för marginella virkeskvantitetens skull offra våra värdefullaste fjällskogar. Områden av stort värde för naturvård och rennäring måste bevaras. Skogsbruk i dessa skogar är i allmänhet olönsamt. Sysselsättning och avkastning i skogsbruket kan ökas genom intensifierad skogsvård på övriga skogsmarker.

Enligt utskottets uppfattning är det nu angeläget att i första hand säkerställa de områden om vilka överenskommelse träffats, genom inrättande av naturreservat. Marken bör överföras från domänfonden till naturvårdsfonden. Detta bör ske utan att ersättning utgår.

Även beträffande de områden som inte omfattas av inventeringen bör stor återhållsamhet gälla. I avvaktan på ett säkerställandeprogram bör några avverkningar inte ske om naturvårdens eller rennäringens företrädare motsätter sig dessa. Det måste vidare slås fast att skogsavverkning inom s. k. obrutna fjällområden inte skall tillåtas. Riksdagen bör med anledning av nu behandlad motion göra ett uttalande med denna innebörd. Övriga motio-

ner synes ej påkalla någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida i förevarande del.

dels utskottets hemställan under mom. 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *bevarandet av fjällnära skogar*
att riksdagen med anledning av motion 1984/85:372 yrkande 6 samt med avslag på motionerna 1984/85:363, 1984/85:1403 och 1984/85:2606 yrkandena 1 och 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Bevarandet av fjällnära skogar (mom. 1)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "De åtgärder" och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

De olika åtgärder som från olika håll redan satts in eller som ytterligare planeras är i och för sig att hälsa med tillfredsställelse. I detta sammanhang finns det dock anledning för riksdagen att understryka vissa synpunkter som enligt utskottets mening bör särskilt beaktas i det fortsatta planeringsarbetet. Som bl. a. framhålls i motion 1984/85:2606 av Einar Larsson m. fl. (c) finns det ingen anledning att bestrida att varje form av restriktioner när det gäller skogsbruket givetvis kan medföra problem när det gäller sysselsättningen inom området. I och för sig är det emellertid inte nödvändigt att ett återhållsamt skogsbruk av det slag utskottet förordat behöver orsaka en minskad sysselsättning. Ett visst bortfall av avverkningsåtgärder kan sålunda kompenseras genom ökade insatser i fråga om skogsvårdsåtgärder. En tillämpning av sådana mer småskaliga skogsbruksmetoder måste vara grundläggande för det fortsatta arbetet i fjällskogsområdet. Vidare bör utredas hur en naturvårdsgräns på biologiska grunder kan upprättas, ovanför vilken inget storskaligt skogsbruk bör bedrivas. Inrättandet av en sådan gräns kräver en noggrann utredning. En stark begränsning av avverkningen ovanför gamla skogsodlingsgränsen bör ske i väntan på utredningens färdigställande.

Vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1984/85:1403 (c) och 1984/85:2606 yrkandena 1 och 4 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga i denna del behandlade motionsyrkanden synes inte påkalla någon riksdagens ytterligare åtgärd.

dels utskottets hemställan under mom. 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *bevarandet av fjällnära skogar*
att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:1403 och 1984/85:2606 yrkandena 1 och 4 samt med avslag på motionerna 1984/85:363 och 1984/85:372 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Naturvårdshänsyn i skogsbruket, m. m. (mom. 2)

Lars Ernestam och Kerstin Gellerman (båda fp) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Utskottet vill" och på s. 15 slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den i motion 1984/85:372 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) framförda åsikten att det nu är nödvändigt att en utvärdering görs av bestämmelserna om naturvårdshänsyn och att en skärpning av bestämmelserna kommer till stånd. Det behöver inte nödvändigtvis innebära ändringar i paragraferna i skogsvårdslagen. Snarare gäller det de förordningar och föreskrifter som utfärdas utifrån lagen. Den nu flytande gränsen för när ersättning skall utgå måste preciseras. Om mer omfattande inskränkningar krävs får reservatsbildning ske. Enligt utskottets mening bör en utredning i frågan tillsättas. Vad utskottet här anfört med anledning av motion 1984/85:372 yrkande 10 och 1984/85:2046 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Som anförs i motion 1984/85:372 (fp) har de s. k. 5:3-skogarna under de senaste åren kommit att diskuteras. 5:3-skogar är områden som inte utnyttjas tillräckligt effektivt ur skoglig synvinkel. Intressekonflikt uppstår i de fall dessa områden också har betydande intresse från natur- och friluftssynpunkt. Olika tvångs- och stimulansåtgärder har införts för avverkning och insatser i syfte att öka skogsproduktionen i dessa områden.

Utskottet ifrågasätter inte behovet av ökade skogliga insatser. Det är dock ytterst angeläget att detta program genomförs så att tillräcklig hänsyn tas till naturvård och friluftsliv. Så sker inte för närvarande. Det krävs inventeringar av skyddsvärda områden som bör finansieras inom ramen för de anslag som utgår för skogsvård. Dessutom krävs klara instruktioner till skogsmyndigheterna som förhindrar att för naturvården värdefulla 5:3-skogar avverkas innan inventeringarna slutförts och bedömts. Under de närmaste åren bör bidrag endast utgå för barrdominerade skogar. Stödet till skogsbruket bör utformas så att det inte utgår till beredskapsarbeten och skogsbruksåtgärder som strider mot starka naturvårdsintressen. Denna princip har sin betydelse när det gäller 5:3-skogarna och fjällskogarna, dikning av våtmarker m. m.

Principen att skogsbruket självt bör finansiera sådana naturvårdsinsatser som i ett långsiktigt perspektiv är till nytta också för skogsbruket bör slås fast.

dels utskottets hemställan under mom. 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *naturvårdshänsyn i skogsbruket, m. m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:372 yrkandena 10 och 12 och 1984/85:2046 samt med avslag på motion 1984/85:447 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Kemisk lövslybekämpning (mom. 3)

Arne Andersson i Ljung, Sven Eric Lorentzon och Ivar Virgin (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Vid föregående" och på s. 16 slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Som framgår av motion 1984/85:884 av Mona Saint Cyr (m) har den år 1983 beslutade lagen om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark fått en mycket rigorös och stelbent tillämpning som är ägnad att vålla bety-

dande olägenheter för vår skogsnäring. Inom ett stort antal kommuner har totalförbud införts mot spridning av bekämpningsmedel över skogsmark. I andra kommuner har tillstånd till spridning medgivits i varierande utsträckning. En rättstillämpning, som skiftar från den ena kommunen till den andra, är givetvis i hög grad otillfredsställande. Många markägare med skogsinnehav inom flera angränsande kommuner ställs exempelvis inför stora svårigheter i sin näringsutövning, och de har inga möjligheter att ernå rättelser genom besvär.

Utskottet finner mot bl. a. nu angiven bakgrund i likhet med motionärerna starka skäl för att den år 1983 beslutade spridningslagen görs till föremål för en omprövning i syfte att eliminera i det föregående påpekade olägenheter.

Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under mom. 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *kemisk lövslybekämpning*

att riksdagen med anledning av motion 1984/85:884 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Användande av vegetabilisk smörjolja inom skogsbruket (mom. 4)

Karl Erik Olsson (c), Arne Andersson i Ljung (m), Lars Ernestam (fp), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Gellerman (fp), Lennart Brunander (c) och Ivar Virgin (m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 17 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "ytterligare åtgärd" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är det angeläget med fortsatta insatser på förevarande område i syfte att komma till rätta med de problem som nuvarande användning av mineraloljor inom skogsarbetet orsakar i fråga om miljö och människor. En övergång till användning av vegetabiliska oljor som smörjmedel m. m. inom skogsbruket är som nyss nämnts ett sätt att komma bort från nuvarande olägenheter, men givetvis bör även andra vägar kunna prövas. Utskottet vill i detta sammanhang bl. a. peka på att vissa rön under senare tid tyder på möjligheter att utnyttja en biologiskt nedbrytbar mineralolja för ändamålet.

Utskottet vill för sin del framhålla vikten av att regeringen samt berörda myndigheter och forskningsorgan följer utvecklingen och vidtar de initiativ som kan befinnas erforderliga i frågan. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet med anledning av motion 1984/85:1388 (c) anfört.

dels utskottets hemställan under mom. 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *användande av vegetabilisk smörjolja inom skogsbruket*

att riksdagen med anledning av motion 1984/85:1388 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Arne Andersson i Ljung, Sven Eric Lorentzon och Ivar Virgin (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "motion 1984/85:2038 (m)" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den i motion 1984/85:2038 av Sven Eric Lorentzon m. fl. (m) uttryckta uppfattningen att den nuvarande situationen för det svenska skogsbruket inte är tillfredsställande. Antalet lagar, författningar, råd och anvisningar har blivit så stort, att regelsystemet inte längre kan överblickas av en majoritet av landets skogsägare. I stället för att stimulera till ökad aktivitet i skogsbruket har komplexiteten i regelsystemet lett till minskad aktivitet hos många skogsägare.

Som motionärerna anför är den ovan beskrivna situationen så mycket mera anmärkningsvärd som skogsbruket — och skogsnäringen — under hela 1900-talet visat en mycket god utvecklingskraft. Det är endast under något enstaka år som virkestillgången varit otillräcklig för industrins behov — och detta kan i och för sig ha många olika och förklarliga orsaker. Det torde inte vara en överdrift att säga att det svenska skogsbruket under innevarande århundrade genomgått en utveckling som internationellt sett gett den svenska skogsnäringen en placering bland de mest framgångsrika i världen. Enligt utskottets mening har denna för landet synnerligen värdefulla utveckling byggts på enskilt initiativ och skett trots och inte tack vare det regelsystem som efter hand kommit att belasta näringen. Den mångfald som i dag präglar det svenska skogsbruket är ett resultat av ett stort antal enskilda skogsägares insatser, präglade av deras olika idéer och synpunkter.

Utskottet befarar liksom motionärerna att nuvarande tillstånd med långtgående reglering av skogsbruket kan leda till minskad aktivitet och minskat engagemang i skogsbruket till stor skada för näringen och därigenom naturligtvis även för hela vårt samhälle. Denna tendens måste, som motionärerna anför, nu ändras. Regelsystemet, i första hand skogsvårdslagen, måste förenklas. Huvudsyftet med denna lag bör vara att vägleda skogsägaren till god skogsvård och resurstillväxt och därmed till framtida ökad avkastning och framtida ökad samhällsnytta. Lagen bör därför principiellt ha sin utgångspunkt i skogen som naturresurs och söka utveckla denna. Lagen har alltså långsiktiga syften. Däremot bör lagen inte innehålla sådana moment som gallrings- och slutavverkningsplikt som närmast berör virkesmarknad och råvaruförsörjning till skogsindustrin.

Skogsvårdslagen är enligt utskottets mening dels nödvändig som skydd mot exploatering, dels ett stöd för långsiktig utveckling. Dessa allmänna synsätt leder till att de centrala momenten i en skogsvårdslag bör vara återbeskogning efter avverkning, naturvårdshänsyn och skydd mot för tidig avverkning. Därjämte är ett lönsamhetskriterium nödvändigt. Samhället skall ej kunna tvinga till åtgärder som är ekonomiskt olönsamma, t. ex. alltför intensivt skogsbruk i dåliga avsättningslägen eller på svaga boniteter.

I och för sig skulle detta kunna vara tillräckligt som en utgångspunkt för

en ny och förenklad skogsvårdslagstiftning. Utskottet vill emellertid förordna den i motion 1984/85:2038 (m) valda vägen och av praktiska skäl föreslå vissa stegvisa förändringar.

Enligt utskottets mening bör skogsvårdslagen nu reformeras i förenklade riktning. De vägledande principerna bör härvid vara förenkling, avbyråkratisering, förbilligande och avschablonisering.

De förslag till ändringar av vissa stadganden i skogsvårdslagen som föreslås i motionen finner utskottet motiverade och väl ägnade att fylla ovan angivna syfte. Riksdagen bör begära att regeringen snarast lägger fram förslag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429) i enlighet med motion 1984/85:2038 (m).

Vad utskottet här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under mom. 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *skogsvårdslagstiftningen*

att riksdagen med anledning av motion 1984/85:2038 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429).

Särskilda yttranden

1. Bevarandet av fjällnära skogar (mom. 1)

John Andersson (vpk) anför:

I ett särskilt yttrande till utskottsbetänkandet (JoU 1984/85:20) om bevarandet av fjällnära skogar anförde jag att jag i stort sett anslutit mig till de överväganden som utskottet gjort beträffande avverkning m. m. i de fjällnära skogarna. Jag redovisade i det särskilda yttrandet min mening att de åtgärder som utskottet föreslog inte var till fyllest och att ett tillräckligt beslutsunderlag för ett ställningstagande till markanvändningen i dessa områden inte då förelåg. I yttrandet redogjorde jag för vad som ytterligare borde utredas och då det inte var möjligt att då få gehör för dessa synpunkter i utskottets uttalande, skulle jag återkomma till riksdagen med förslag.

De i det särskilda yttrandet redovisade förslagen framfördes i motion 1984/85:363, väckt under den allmänna motionstiden. Denna motion behandlades inte under det förra riksmötet utan uppsköts till det innevarande. Under tiden från det att motionen väcktes har en rad åtgärder och planeringsarbeten vidtagits och påbörjats, vilket framgår av utskottsbetänkandet.

Av den anledningen anser jag det inte meningsfullt att nu reservera mig för de förslag som framförs i motion 1984/85:363 utan kommer att noggrant följa utvecklingen på området.

2. Naturvårdshänsyn i skogsbruket, m. m. (mom. 2)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anför:

I motion 1984/85:447 av Rune Torwald och Birgitta Hambræus (båda c) förordas att man i 5 § första stycket 3. skogsvårdslagen tillfogar orden "såvi-

da icke särskilda skäl föreligger". Genom en sådan komplettering av lagtexten vinner man att den enskilde skogsägaren har lätt att förstå att om han bara har rimliga skäl för sitt sätt att sköta sin skog så kan han motsätta sig kravet om anläggande av ny skog. En sådan text ger också de myndigheter som har att svara för naturvården en möjlighet att hänvisa till den aktuella lagtexten för att stoppa icke önskvärd gallring eller röjning av 5:3-skogar.

I likhet med motionärerna menar vi att storskogsbruket redan har så stora ytor till sitt förfogande att det inte finns anledning att reducera möjligheterna för de mindre skogsägarna att arbeta på sina skogar på hävdvunnet och för miljön skonsamt sätt. Även om vi inte anser att nuvarande lagstiftning ger ett skydd som är helt tillfredsställande har vi denna gång på skäl som anförts i utskottsbetänkandet avstått från att nu yrka en direkt lagändring. Skulle utvecklingen visa att trycket mot de s. k. 5:3-skogarna trots allt skulle bli för hårt får vi återkomma till riksdagen i denna fråga.

3. Skogsvårdslagstiftningen (mom. 5)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anför:

Utskottet har ansett det angeläget att slå fast att de grundläggande principer som var vägledande för 1979 års skogspolitiska beslut alltjämt äger sin fulla giltighet. Ett bifall till de i motion 1984/85:2038 (m) framförda förslagen skulle som utskottet framhåller i sitt yttrande innebära en principiell omläggning av sagda skogspolitik i väsentliga avseenden. Vi har därför inte kunnat tillstyrka de i motionen föreslagna lagändringarna. Det innebär givetvis inte att vi har något principiellt emot förenklingar och avbyråkratiseringar inom skogsvårdslagstiftningens ram. Enligt vår mening kan exempelvis ifrågasättas om inte de bestämmelser om avverknings- och gallringskyldighet och om obligatoriska skogsbruksplaner som infördes genom 1983 års riksdagsbeslut kunde vara i behov av en översyn. Dessa frågor torde emellertid få lösas i annat sammanhang.